

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Den 3. december 2008

TALE TIL SAMRÅD VEDR. SPØRGSMÅL U-Y

Det talte ord gælder

Spørgsmål U: "Vil ministeren uddybe sine udtalelser i Berlingske Tidende den 25. oktober 2008 om ikke at ville anvende forbud og restriktioner som et redskab til at få danskerne til at spise og leve sundere?"

Debat – ansvar i sundhed

Der er nogen, der mener, at "med lov skal land forebygges".

Der er nogen, der mener, at staten skal være vores mor og far

Og der er nogen, der mener, at staten ved bedre end familierne selv.

Jeg mener, at vi som borgere, forældre og forbrugere i det danske samfund må tage et ansvar.

Jeg mener, at vi trives bedst som frie individer.

Og jeg mener, at staten skaber de bedste rammer ved at give folk den frihed og det ansvar, de har krav på.

Det er min pointe, når jeg i Berlingske Tidende siger, at jeg ikke tror på, at øget regulering og kontrol er

løsningen på alle problemer. Heller ikke, når det handler om forebyggelse.

Som minister skal jeg ikke blande mig i, hvad folk vælger at spise. Jeg skal ikke lægge maden i folks indkøbskurve eller forbyde salg af basser og kanelnegle hos bageren. Jeg skal ikke tvinge folk op på cyklen eller fratage folk friheden til et lille kick engang imellem. Og jeg vil ikke leve i et samfund, hvor individet fritages for at tænke selv og tage stilling til det liv, det fører.

Min opgave er derimod at sikre, at familierne ved, hvad de spiser og kan træffe deres valg på et oplyst grundlag. Min opgave er at skabe sunde rammer, så familierne har mulighed for nemt at vælge den sunde livsstil og fravælge den usunde. Og min opgave er at sikre familierne frihed, så de selv kan tage et ansvar.

Adfærdsændringer

Det er bla. at tage stilling til, hvad der er i orden at spise og drikke. Er det eksempelvis mælk, vand eller sodavand, der skal stå på spisebordet om aftenen? Skal slik være en del af hverdagen eller gemmes til særlige lejligheder? Og er det cyklen, bilen eller benene, der skal bruges til og fra skole? Det handler om at have en holdning og mod til at sige fra.

Forældreansvar

Og her spiller forældrene en afgørende rolle. Børns kostvaner grundlægges først og fremmest i hjemmet. Det er forældrenes ansvar at sørge for, at de selv og deres børn lærer, hvad der er sundt og usundt. Forældrene må gå forrest som rollemodeller for deres børn. Forældrene må tage det lederskab, der følger med forældreren.

Statens ansvar

Det ville da være rart nogle gange, hvis staten tog beslutningerne for os. På den måde slipper vi for de daglige konflikter i supermarkedet om, hvorvidt børnene må få posen med vingummibamser eller ej. Og vi slipper for at tage ansvar for vores eget liv og sundhed. Men det ville samtidig betyde, at vi skulle forbyde Coca-Cola og lukke 7 eleven. Og er det ikke at gøre overgreb mod de mennesker, der godt kan finde balancen mellem det sunde og de mindre lødige fristelser? Vi skal ikke lægge bånd på folks liv, men vi skal derimod øge folks muligheder for at kunne tage hånd om eget liv.

Fra statens side skal vi tage hånd om de familier, der har svært ved at klare hverdagen, og vi skal skabe rammerne for, at alle familier har mulighed for at vælge en sund livsstil. Dårlige vaner kan være svære at ændre. Men det kan godt lade sig gøre med information, frivillighed, flere sunde fristelser og ikke mindst bevidstheden om, at vi hver især må påtage os et ansvar for vores egen sundhed.

Når Bjarne Laustsen derfor spørger mig (spørgsmål V), *om jeg mener, at rygeloven, der indeholder forbud mod rygning, er uden effekt i forhold til danskernes sundhed og levevis*, vil jeg tillade mig at henvise til Kardemommeloven.

Rygning

Kardemommeloven siger: ”Man skal ikke plage andre eller sætte livet til, og for øvrigt kan man gøre, hvad man vil”. Det vigtige her er, at man ikke skal plage andre. Og netop det, adskiller rygning fra sund mad. Vi gør ikke skade på andre, når vi søndag morgen

spiser en basse. Men det gør vi, når vi tænder en cigaret. Forbuddet mod at ryge i offentlige rum har her sin logik, fordi rygning tvinger andre folk til passiv rygning. Jeg siger derfor ikke, at lovgivning, forbud og restriktioner ikke kan være et effektivt middel i forhold til at fremme sundheden. Jeg siger blot, at det langt fra løser *alle* problemer. Og jeg mener, at det er vigtigt at få en debat om, hvornår der bør lovgives, og hvornår vi skal prioritere andre løsninger i forebyggelsesarbejdet.

Det er også mit svar på Bjarne Laustsens spørgsmål om (spørgsmål W): *hvorvidt der er sædvanligt at melde så markant ud i forbindelse med Forebyggelseskommissionens overvejelser om brug af forbud og restriktioner til at forbedre danskernes sundhed, når kommissionen endnu ikke har afsluttet sit arbejde.*

Forebyggelseskommissions opgave

Forebyggelseskommissionen har fået til opgave at analysere den nuværende indsats og komme med konkrete forslag til, hvordan vi kan styrke arbejdet på forebyggelsesområdet. I kommissoriet står der, at ”kommissionen skal være debatskabende” og ”sætte forebyggelse på både borgernes og politikernes dagsorden”. Desuden står der, at ”kommissionen skal tage hensyn til, at den enkeltes personlige ansvar for egen sundhed skal styrkes”.

En vigtig debat

Vi taler altså om en debat, der kan være med til at gøre os klogere. En debat, der kan være med til at flytte meninger og holdninger eller i det mindste bringe dem frem i lyset. Og en debat, der kan være med til at nuancere ting og sætte nye ideer og emner på dagsordenen. Jeg synes, at det er vigtigt, at vi inden kommissionen fremlægger sine anbefalinger, får en åben dialog om, hvad der er behov for, når vi taler om

sundhed, og hvilket ansvar det enkelte menneske har for sit eget liv og helbred.

Der er derfor ingen grund til at undre sig over, at jeg debatterer emner på sundhedsområdet, selvom kommissionen endnu ikke har færdiggjort sit arbejde. Jeg deponerer ikke mine holdninger som politiker, selv vi har bedt nogle eksperter om at udtale sig.

En debat handler om at udtrykke forskellige holdninger. At vi får lagt vægt på det personlige ansvar og de strukturelle tiltag, der kan være med til at fremme danskernes sundhed – som sundhedsministeren og jeg er helt enige om.

Jeg tager del i debatten med ønsket om, at alle tager et ansvar for deres egen sundhed. Men ligesom enhver ekspert kan ændre standpunkt på baggrund af nye fakta og videnskabelige resultater, kan man som politiker også ændre holdning på baggrund af gode argumenter og ny viden.

Jeg glæder mig derfor også til at se, hvad kommissionen når frem til. Og jeg ser frem til at høre eksperternes konkrete forslag til, hvordan vi kan tilrettelægge den fremtidige indsats på forebyggelsesområdet, så det får størst mulig effekt. Til næste år skal regeringen sammen på baggrund af kommissionens anbefalinger udarbejde en ny og samlet forebyggelsesplan, hvor der tages højde for forskellige målgrupper og arenaer. Et arbejde, som både forebyggelsesministeren og jeg prioriterer højt og glæder os til at komme i gang med.